

Kubányi Endre (1893-1983)

Sebészprofesszor, aki az 1918 és 1928 között, pécsi, majd budapesti egyetemi működése idején 1923-ban, az USA-ban ismerkedett meg a vérátömlesztéssel. Az első transfúziós tapasztalatairól 1925-ben számolt be az Orvostudományok különszámában. A Vérátömlesztés című könyvét 1926-ban magyarul, majd 1928-ban Bécsben és Berlinben németül is kiadták. A témában közölt cikkei közül jelentős az 1926-ban a vércsoport meghatározásról, és 1932-ben az agglutinin-titerről írt németnyelvű dolgozata. A Zentralblatt für Chirurgie 1938. évi 46. számában jelent meg az 1935–38 évek alatt szerzett véradószervezői, vérgyűjtési tapasztalatairól szóló beszámoló. Mottója az volt, hogy *évtizedek klinikai tapasztalataira van még szükség.*

Létrehozta az első véradó központokat. A régióban úttörőként és világszínvonalon is az elsők között, 1924-ben Pécsen megszervezte a klinika véradószolgálatát. Nemzetközi elismerésként 1935-ben elnöke volt a vérátömlesztési kongresszusnak. 1933–1938 között főorvos a budapesti Madarász utcai Gyermekkorház sebészeti osztályán, majd 1938–1970 között főorvosként dolgozott a Szent Rókus Kórház sebészeti osztályán. 1935-ben szervezte meg a Szent Rókus Kórházban, a főváros akkori központi kórházában, az első magyar véradó szolgálatot, fizetett alkalmi donorokkal, főként orvosok és nővérek, emberszeretetből adtak vért a súlyos, életveszélyben levő betegeknek. Erre építve, a II. világháború alatt a honvédelmi miniszter megbízása alapján létrehozták a Magyar Vöröskereszt Véradó Központját és igen kis mennyiségű konzervált vért és szárított plazmát készítettek a hadsereg számára. Majd 1949-ben a Népjóléti Minisztérium 1948-a határozata alapján létrehozták a Vérellátó Szolgálat (OVSZ) Központi Kutató Intézetét, ezzel egyidőben alakult meg Szombathelyen István Lajos vezetésével az első regionális központ, majd sorra jönnek létre a kórházi vérellátó alközpontok.

A fentiek miatt méltán nevezte el róla az MHTT - a transfúziológusok szakmai elismerésére - 1993-ban alapított **Transzfúziós Nagydíjat.**

István Lajos (1922-2007)

Széchenyi-díjas orvos-professzor, hematológus és gyermekgyógyász, az orvostudomány kandidátusa, címzetes egyetemi tanár.

Orvosi tanulmányai után 1945-ben a szombathelyi közkórházba került, ahol mindvégig, nyugdíjazásáig dolgozott. Az 1949-es csecsemő és gyermekgyógyászati szakvizsga megszerzése kapcsán kezdett foglalkozni a gyermekkori vérátömlesztéssel. 1949-ben a szombathelyi kórházban az országban elsőként megalakult transfúziós szolgálat első vezetője lett, ezt követte 1953-ban az országban elsőként önálló hematológiai osztály, majd 1955-ben regionális hemofília központ megalakítása. Szintén Magyarországon elsőként 1958-tól posztgraduális transfuziológiai képzést indított. A földrajzi adottságokat kihasználva, 1965-től egyre jelentősebb osztrák-magyar orvosi kapcsolatokat épített ki a hematológia és a transfuziológia terén. 1968-ban megnyílt az új vérellátó alközpont Szombathelyen, amely a budapesti intézmény után az ország második legnagyobb és legkorszerűbb intézménye lett. 1986-ban ő ismerte fel az első hazai AIDS-beteget és Hollán Zsuzsával együtt sokat tett a betegség hazai megismertetéséért és megelőzéséért. Tudományos közleményeinek száma több, mint 300, 26 könyvfejezet, 4 önálló könyv és 14 könyv szerkesztése fűződik nevéhez. 1994-től a Szombathelyi Tudományos Társaság alapító tagja, 1994-től a Vas Megyéért Egyesület alapító elnöke. 1992-1997 között a Magyar Hematológiai és Transzfuziológiai Társaság elnöke, 1990-2000 között a Transzfuziológiai, majd, a Transzfuziológiai Immunológiai és Hematológiai Szakmai Kollégium elnöke és haláláig a Transzfuziológiai és Hematológiai Szakmai Kollégium tagja. 1970-től a Magyar Tudományos Akadémia Veszprémi Bizottságának tagja, az Orvostudományi Szakbizottság elnöke. 2007-ig a Hematológiai és Transzfuziológiai Bizottság elnöke. 1990-2007 között a Batthyány Társaság elnökségi tagja és az Életért és Csontvelőbetegekért Alapítvány elnöke.

István Lajos professzor a kihívások embere volt, egész életében a betegekért, a közösségért dolgozott. Az egyik talán utolsó nagy kihívása volt a modern kor „civilizációs” betegségének a trombózis megelőzés szakmai programjának kidolgozása.

1998-ban már aktív nyugdíjasként létrehozta az első sürgősségi trombózis szolgálatot és elindította az első konszenzus konferenciákat.

2005-től nemzeti programot indított a vénás tromboembólia megelőzésére

Megszervezte a 3 lépcsős telemedicina rendszert, mely biztosította sürgősség esetén a tromboembóliás konzíliumot és tanácsadást.

Kivételes ember volt, akinek példája tovább él bennünk, tovább él a tanítványokban.

Mit is üzen nekünk a mester?

„Négy dolgot ajánlok az értelmiség figyelmébe:

Hidat kell verni, falu és város, kórház és betegek, szegények és gazdagok, egyáltalán különböző szakmák és különböző emberek között”

„Bármit el akarunk érni, meg akarunk tenni, meg szeretnénk változtatni vagy reformálni, barátokat kell szereznünk hozzá.”

„Le kell bontani a kerítések. Nem csak a nagyokat, hanem a kicsiket is: az ember és az ember közti válaszfalakat”

„Az értelmiségi lét lényege, hogy mindig meg kell húzni a harangot, kongatni kell, azaz szólunk kell, hallatni a hangunkat. Reménykedni, hogy lesznek, akik meghallják a szavakat, megértik és bíznak bennünk.”

István professzor túl azon, hogy kiváló hematológus volt, talán a legtöbbet tette a hazai transfuziológia szakmai és szervezeti fejlesztéséért. Jelentős segítséget nyújtott az iparilag előállított stabil vérkészítmények fejlesztése területén is. Nagy hangsúlyt helyezett mind a vérellátásban, mind a hematológia területén az asszisztensek és nővérek képzésére, továbbképzésére.

Emlékére, az MHTT hozta létre 2010-ben a vérellátás és a hematológia területén kiváló munkát végző szakdolgozók jutalmazására az **István Lajos díjat**

Hollán Zsuzsa (1920-2008)

Az orvosi diploma megszerzése (1944 Pécs, 1945 Budapest) után a Szent Rókus Kórház II. Belgyógyászati osztályán segéd-, illetve alorvosként dolgozott, majd 1950-ben belgyógyász szakvizsgát tett. 1950–1954 között az I. Belklinikán majd 1954–től az MTA Kísérleti Orvostudományi Kutatóintézetében (KOKI) dolgozott tudományos munkatársként, főmunkatársként, majd tudományos tanácsadóként. 1959-től az Országos Vértranszfúziós Szolgálat Központi Kutatóintézete, 1970-től pedig az Országos Hematológiai és Vértranszfúziós Intézet igazgató-főorvosa és általános igazgatóhelyettese, majd 1985–1990 között főigazgatója. Az Orvostovábbképző Intézet, később Haynal Imre Egészségtudományi Egyetem (HIETE) Hematológiai Tanszék vezető egyetemi tanára (1970–1990). Szerteágazó szakmai tevékenysége a klinikai hematológia,

klinikai immunológia, a vérkonzerválás és a vértranszfúzió, az immunreaktivitás és a leukémia aktuális kérdéseire terjedt ki. Alapvetően új eredményeket ért el a vérsjrendszer idegrendszeri szabályozása, a normális és kóros hemoglobin variánsok, ill. a vörösvérsejtmembrán patofiziológiája, szerkezete és funkciója terén. Leírta az első magyar hemoglobinopátiát (hemoglobin M Kiskunhalas), és részt vett számos új hemoglobinmutáns felfedezésében. Az USA-val egy időben vezette be a HIV-vírus szűrését a véradók és más veszélyeztetett populációk körében Magyarországon, megalapozva ezzel a hazánkra a későbbi évtizedekben jellemző alacsony HIV-átfertőzöttséget. Aktív nemzetközi tevékenységének eredménye a részvételével meginduló Egészségügyi Világszervezete (WHO) HIV-prevenációs programja.

A „hazai vérellátás nagymamája” is nevezték.

A tértímentes véradás, az egyszer használatos vérvételi és transzfúziós műanyagszerelék bevezetése, már 1973-ban a Medikor egyszer használatos vérvételi műanyagzsák vértartósítóval töltése, a vérvételhez szükséges eszközök kifejlesztése, a vérkonzerválás, krioprecipitátum előállítás, plazmafrakcionálás, hemoferezis, minőség-ellenőrzés és biztosítás alapjainak megteremtése érdekében, a központi intézet vezetőjeként nagy erőfeszítéseket tett. Neki köszönhető, hogy a hepatitisz B, HIV szűrés a donoroknál a világon az elsők között valósult meg. Az Rh negatív kismamák gondozására és anti-D IgG profilaxisa Angliával egy időben került bevezetésre, már a 60-s évek végén.

A havonta összehívott országos értekezleteken a vérellátásban résztvevő kollégák nem csak a napi problémáikat oszthatták meg, hanem tudományos hematológiai, immunológiai és klinikai továbbképzésben is részesülhettek.

Szervezte a nemzetközi és hazai transzfúziós tanfolyamokat a vérellátásban dolgozók és a felhasználó klinikusok számára, ma is ezen hagyományokon alapszik a transzfúziós képzés, továbbképzés. A hematológiai és immunológiai tanfolyamok még ma is alaptanfolyamnak számítanak, mind a leendő transzfuziológus, hematológus, ill. immunológus szakorvosok számára.

1979-től Hollán Zsuzsa javaslatára lett alapszakvizsga a transzfuziológia, és belgyógyászatra, gyermekgyógyászatra ráépíthető a hematológiai szakvizsga. Mind a vérellátás, mind a hematológia területén egyaránt hasznosíthatták az asszisztensek azt a szaktudást, melyet a hematológiai asszisztensi képzés keretében szerezhettek meg. Speciális betegosztályok, a hemofília gondozás, a különböző klinikai területeket és a kutatást felölelő laboratóriumok, a tudományos munka, a vérellátás, a transzfúziós medicina Hollán Zsuzsa keze alatt egy intézetben, egymást inspirálva tudott

működni, és nemzetközileg elismert Országos Intézet, az egész ország vérellátását összefogta. A hazai transfúziós szolgálat fejlődése teremtette meg a nagy vérigényű szív és érsebészet, szervtranszplantációk lehetőségét.

A számtalan nemzetközi és hazai elismeréssel rendelkező Hollán professzornő rendkívül közvetlen, barátságos ember volt. Minden munkatársáról (a vezetőktől a portásig) tudta hány gyermeke van, kinek milyen problémája van, mindenkihez volt kedves szava. A vérellátásban dolgozókat „Nagy Családnak” tekintette.

Személyében nem csak a tudóst, a nemzetközileg elismert, iskolateremtő professzort tisztelhetjük, hanem a hematológia, immunológia és nem utolsósorban a transfuziológia úttörőjét, akitől mindig sok újat lehetett tanulni. Munkatársait kortól függetlenül, „édes gyerekek”-nek szólította. Tudta ezt mondani nagyon kedvesen, de nagyon szigorúan is, ahogy a „nagy családban” is általában történik.

Az MHTT 2018-ban döntött a **Hollán – díj** alapításáról.

A Hollán – díjat kaphat minden olyan orvos, biológus, gyógyszerész, vegyész, aki a transfúziós medicina hazai fejlesztésében, helyes gyakorlatának terjesztésében, oktatásában jeleskedik (jeleskedett).

